

แบบเสนอโครงการวิจัย

เพื่อขอรับการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

1. ชื่อโครงการวิจัย (ทั้งภาษาไทย และอังกฤษ)

กลยุทธ์สารและการตีความของผู้รับสารต่อภาพยนตร์โฆษณาณรงค์เลิกบุหรี่ทางโทรทัศน์

Message Strategy and Audience Interpretation of Anti-Smoking Commercial Advertisement on Television

2. ชื่อหัวหน้าโครงการและผู้ร่วมวิจัย

นางสาวสิริ จิตตรีกีผล

3. ประวัติผู้วิจัย

นางสาวสิริ จิตตรีกีผล เพศ หญิง อายุ 24 ปี หมู่เลือด โอ

วันเกิด วันอังคารที่ 7 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2532

ที่อยู่ปัจจุบัน 109/24 หมู่ 11 ซ.เอกชัย 6 ถ.เอกชัย เขตจอมทอง แขวงบางขุนเทียน กทม. 10150

เบอร์โทรศัพท์ที่ติดต่อได้ 090-198-8166

E-mail : eeris_siree@hotmail.com , oappao.mate4@gmail.com

สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ เอกวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

กำลังศึกษาระดับปริญญาโท คณะนิเทศศาสตร์ เอกวิชาการสื่อสารเชิงกลยุทธ์

ประสบการณ์การทำงาน บริษัท วัชรพล จำกัด (หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ)

ตำแหน่งพิสูจน์อักษรและเขียนข่าว

4. สรุปย่อโครงการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลยุทธ์สารในภาพยนตร์โฆษณาณรงค์เลิกบุหรี่แบบทั่วไปและการรณรงค์แบบมีส่วนร่วม และเพื่อศึกษาการตีความของผู้รับสารต่อภาพยนตร์โฆษณารณรงค์เลิกบุหรี่แบบทั่วไปและการรณรงค์แบบมีส่วนร่วม

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยการใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก การวิจัยเชิงเอกสาร และการสัมภาษณ์เชิงกลุ่มเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) และประชาชนที่สูบบุหรี่และไม่สูบบุหรี่ที่เคยรับชมภาพยนตร์โฆษณาณรงค์เลิกสูบบุหรี่ภายในปี พ.ศ. 2555-2556 โดยกำหนดช่วงอายุตามกลุ่มเป้าหมายในภาพยนตร์โฆษณาแต่ละชิ้น การวิเคราะห์ข้อมูล คือการวิเคราะห์จำแนกข้อมูลเป็นหมวดหมู่จนครบในประเด็นที่ต้องการศึกษา พร้อมทั้งข้อความหรือประโยคที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์สารในภาพยนตร์โฆษณารณรงค์ทางโทรทัศน์ กรณีศึกษาเลิกบุหรี่ รวมทั้งความเข้าใจของผู้รับสาร ซึ่งนำข้อความหรือประโยคที่มีความหมายเหมือนกันหรือใกล้เคียงกันมาไว้กลุ่มเดียวกัน โดยมีรหัสข้อมูลกำกับ รวมทั้งเปรียบเทียบหาความเข้าใจที่ตรงกันของทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสาร เพื่อหาความสอดคล้อง และตีความตาม

กรอบแนวคิดทฤษฎีและประเด็นต่างๆ ตามหัวข้อเค้าโครงตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ แล้วสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่างๆ ที่รวบรวมมาได้ โดยเน้นการจัดการกระบวนการความคิดเป็นสำคัญ

5. บทนำ ให้ระบุรายละเอียดดังนี้

5.1 ความเป็นมาและความสำคัญของโครงการ

1. พฤติกรรมการสูบบุหรี่ของประชากร พ.ศ. 2554 โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า เมื่อแยกตามจำนวนประชากร จำแนกตามกลุ่มอายุ เพศและเขตการปกครอง รวมกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2554 ที่วราชอาณาจักรกลุ่มอายุน้อยกว่า 11 ปี ประชากรที่เป็นผู้สูบบุหรี่และดื่มสุราทั้งชายและหญิงมีจำนวนไม่ต่างกัน กล่าวคือ 487,615 คน และหญิง 478,741 คน โดยเฉลี่ย และเมื่ออัตราการสูบบุหรี่ภาพรวมได้เพิ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2554 จำนวนผู้ที่สูบบุหรี่เพิ่มขึ้นเป็น 11.5 ล้านคน จาก 10.9 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2552 โดยเพิ่มทุกกลุ่มอายุยกเว้นผู้สูงอายุ ส่วนผู้สูบบุหรี่ใหม่ (15-24 ปี) ที่มีอัตราเพิ่มขึ้นและเยาวชนเพศหญิงที่มีการสูบบุหรี่เพิ่มขึ้นเล็กน้อยนั้นมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 แล้ว อัตราการสูบบุหรี่ในเพศชาย อายุ 19-59 ปี ยังสูงกว่าร้อยละ 40 ซึ่งนับว่าสูงมาก
2. อัตราการสูบบุหรี่ที่เพิ่มมากขึ้นส่งผลกระทบต่อสุขภาพของตัวผู้สูบบุหรี่เองและคนรอบข้าง และยังเพิ่มภาระค่าใช้จ่ายทางเศรษฐกิจให้กับผู้สูบบุหรี่ ครอบครัว และประเทศชาติด้วย จากผลการศึกษาของ วัฒนา ส.จันเจริญ (ม.ป.ป. อ้างถึงใน สุรตนา พรวิวัฒน์ชัย, 2553) ได้ศึกษาปัญหาการสูญเสียทางเศรษฐกิจในผู้ป่วยโรคมะเร็ง โดยการประมาณต้นทุนค่าใช้จ่ายรวมทางเศรษฐกิจของโรคมะเร็งปอด ในปี พ.ศ.2542 พบว่าค่าใช้จ่ายรวมโรคดังกล่าวประมาณ 236 ล้านบาท ต่อมาในปี พ.ศ.2546 พบว่า ต้นทุนค่าใช้จ่ายทั้งหมดของโรคทั้ง 3 โรคที่มีสาเหตุมาจากการสูบบุหรี่ได้แก่ มะเร็งปอด หลอดเลือดหัวใจอุดตัน และหลอดเลือดอุดตันเรื้อรัง มีต้นทุนค่าใช้จ่ายรวมประมาณ 45 พันล้านบาท
3. งานวิจัยส่วนใหญ่ในปัจจุบันการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ มีลักษณะหรือรูปแบบการศึกษาวิจัยแบ่งในภาพรวมอยู่ 2 ลักษณะ คือ ลักษณะเกี่ยวกับปัจจัยและพฤติกรรมการสูบบุหรี่ ร้อยละ 53.33 และเกี่ยวกับวิธีการเลิกบุหรี่ 46.67 (อ้างอิงจากปริญญา จิตอร่าม, การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับบุหรี่ปี พ.ศ.2553) ผู้วิจัยจึงได้มองเห็นว่า งานวิจัยส่วนใหญ่ผู้จัดทำงานวิจัยจะศึกษาไปในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่เป็นส่วนใหญ่ แต่งานวิจัยที่จะศึกษาวิธีป้องกันไม่ให้สูบบุหรี่หรือเลิกสูบบุหรี่น้อยมาก จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาจุดเริ่มต้นในการส่งสาร คือ ศึกษากลยุทธ์สาร ขั้นตอน การดำเนินการต่างๆ ก่อนที่จะถูกผลิตสารนั้นๆออกมาทางโทรทัศน์ และการมีส่วนร่วมในการรณรงค์ เพื่อสื่อสารให้ผู้รับสารเกิดความเข้าใจตรงกันในจุดประสงค์เดียวกัน รวมทั้งศึกษาผู้รับสารในด้านของการตีความสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจความหมายของสารที่ถูกส่งออกมาว่า มีความเข้าใจไปในทิศทางเดียวกันหรือไม่ เพื่อเปรียบเทียบโฆษณาณรงค์เลิกสูบบุหรี่แบบทั่วไปกับโฆษณารณรงค์แบบมีส่วนร่วม เพื่อดูผลจากผู้สูบบุหรี่และผู้ไม่สูบบุหรี่

5.2 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

การศึกษากลยุทธ์สารและการตีความของผู้รับสารต่อภาพยนตร์โฆษณาณรงค์เลิกบุหรี่ ได้ศึกษากลยุทธ์สารจากผู้ส่งสารทั้งในเรื่องของการคิดวิเคราะห์ขั้นตอนการผลิตสารในโฆษณาณรงค์เลิกบุหรี่และกลยุทธ์ในการสื่อสารเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน อีกทั้งศึกษาในเรื่องของการตีความของผู้รับสารที่มีต่อภาพยนตร์โฆษณาณรงค์เลิกบุหรี่ทั้ง 2 ประเภท การศึกษาวิจัยครั้งนี้จะทำให้ได้รับประโยชน์ต่อ 4 ด้านหลัก ดังนี้

1. ผู้วิจัยสามารถรู้เท่าทันสื่อ การใช้ภาษาโฆษณาโน้มน้าวใจเพื่อการมีส่วนร่วมในการรณรงค์ และได้เข้าถึงความคิด ทศนคติ ความเชื่อของผู้ส่งสารและผู้รับสารที่มีต่อโฆษณาณรงค์เลิกบุหรี่

2. ในด้านวิชาการ การศึกษากลยุทธ์สารและการตีความ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงมุมมองด้านงานวิจัยที่ส่วนมากจะเน้นการศึกษาตัวผู้รับสารเป็นหลัก งานวิจัยชิ้นนี้ถือเป็นแนวทางในการหาสาเหตุเบื้องต้นที่ผู้รับสารมีต่อโฆษณาณรงค์เลิกบุหรี่ โดยจะเน้นการศึกษาไปในด้านของผู้ส่งสารเพื่อให้เกิดความเห็นร่วมกัน หากความสัมพันธ์ ความต้องการและความคิดที่ตรงกัน เพื่อเป็นการปรับใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่องานวิจัย

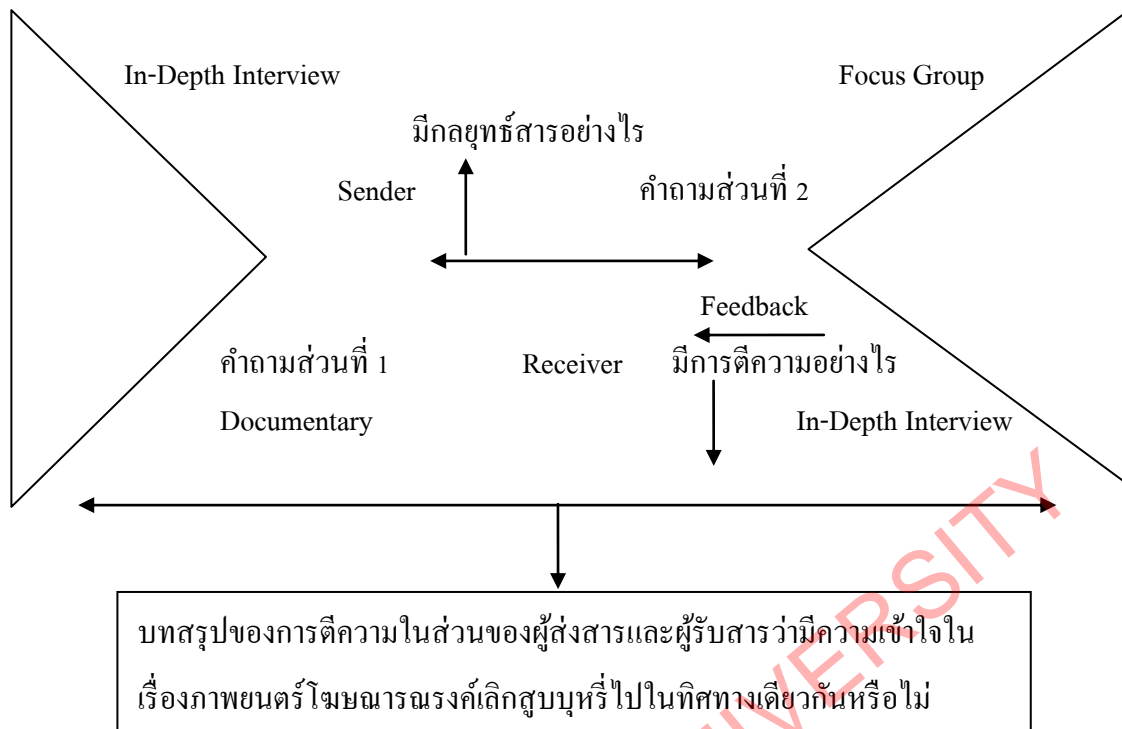
3. เมื่อได้ศึกษาทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสาร ผลของงานวิจัยนี้ทำให้เกิดความคิดเห็น และความต้องการของทั้ง 2 ฝ่าย เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างภาพยนตร์โฆษณาณรงค์เลิกบุหรี่ให้ประสบความสำเร็จต่อไปในอนาคต อีกทั้งเป็นส่วนช่วยในการลด ละ เลิกบุหรี่ต่อสังคมต่อไป

4. งานวิจัยนี้จะสามารถเป็นจุดเริ่มต้นเล็กๆ เพื่อให้ผู้สนใจศึกษาถึงความสัมพันธ์ของทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสารทำให้เกิดผลสำเร็จในการผลิตโฆษณาณรงค์เลิกบุหรี่ ซึ่งจะช่วยให้ประชาชนหันมาสนใจและเข้าใจในความสำคัญของการเลิกสูบบุหรี่ หรือส่งผลให้การสูบบุหรี่น้อยลง เพื่อลดอัตราการเกิดโรคต่างๆตามมา และลดอัตราการเสียชีวิตจากการสูบบุหรี่

6. วัตถุประสงค์การวิจัย/การศึกษา

1. เพื่อศึกษากลยุทธ์สารในภาพยนตร์โฆษณาณรงค์เลิกบุหรี่แบบทั่วไปและการรณรงค์แบบมีส่วนร่วม
2. เพื่อศึกษาการตีความของผู้รับสารต่อภาพยนตร์โฆษณาณรงค์เลิกบุหรี่แบบทั่วไปและการรณรงค์แบบมีส่วนร่วม กรณีศึกษาผู้สูบบุหรี่และผู้ไม่สูบบุหรี่

7. วิธีดำเนินการวิจัย

7.1 กลุ่มประชากรที่จะศึกษา

ผู้ส่งสาร	ผู้รับสาร
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) *ฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดกลยุทธ์สาร	ประชาชน อายุ 18-25 ปี โดยแบ่งเป็นผู้สูบบุหรี่และผู้ไม่สูบบุหรี่ *ผู้ที่สูบบุหรี่ คือ บุคคลที่สูบบุหรี่มาแล้ว ไม่นต่ำกว่า 3 เดือน *ผู้ที่ไม่สูบบุหรี่ คือ บุคคลที่ไม่เคยสูบบุหรี่หรือทดลองสูบ

7.2 การกำหนดขนาดตัวอย่าง และวิธีการเลือกตัวอย่าง

ผู้ทำวิจัยทำการศึกษาจากการสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) เพื่อการไม่สูบบุหรี่ โดยวิเคราะห์จากแหล่งข้อมูลและการสอบถามจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ด้วยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ในส่วนของผู้ส่งสาร และการสัมภาษณ์เชิงกลุ่ม (Focus Group) ในส่วนของผู้บริโภคร โดยกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้มีทั้งสิ้น 20 คน (โดยประมาณ) แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่

- 1.1 กลุ่มผู้ผลิตสารโฆษณารณรงค์เลิกบุหรี่ โดยใช้เกณฑ์การเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยสอบถามจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพรวมทั้งสิ้น 2 ท่าน ได้แก่ ดร.ปฐมมา สตะเวทิน และ เจ้าหน้าที่ สสส.
- 1.2 กลุ่มผู้รับสาร(กลุ่มเป้าหมาย) โดยใช้เกณฑ์การเลือกกลุ่มตัวอย่างจากบุคคลรอบข้างที่ได้รับชมโฆษณารณรงค์เลิกบุหรี่แบบทั่วไป 4 ชิ้น ได้แก่ บุหรี่=ยาเส้น, พิโหนด อะเคย์ (บุหรี่ติดง่ายแต่เลิกยาก), Smoking Kid และ สปอตรณรงค์เลิกบุหรี่ ผู้ป่วย (ตัดสั้น) และโฆษณารณรงค์เลิกบุหรี่แบบมีส่วนร่วม 4 ชิ้น ได้แก่ โครงการเด็กเฮ้ว, ชวนลงชื่อด้าน บ.บุหรี่ออกแคมเปญช่วยวัยรุ่นและ สังคมไร้ควัน แบ่งเป็นสูขปี 3 และ ปี 4 โดยเป็นกลุ่มเป้าหมายที่มีอายุ 18-25 ปี ที่ใกล้เคียงกับกลุ่มเป้าหมายที่ สสส. ได้กำหนดไว้ ทั้งที่เป็นผู้ที่สูบบุหรี่ และไม่สูบบุหรี่

7.3 เกณฑ์การคัดเลือกผู้เข้าร่วมโครงการเข้าโครงการวิจัย (Inclusion Criteria)

กลุ่มผู้ส่งสาร	กลุ่มผู้รับสาร
<p>1. การสัมภาษณ์เชิงลึก</p> <p>ผู้วิจัยได้ติดต่อบุคลากรจากทางสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ หรือ สสส. โดยมีวิธีการดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.1 โทรศัพท์เพื่ออธิบายและชี้แจงโครงการ 1.2 ส่งจดหมายรายละเอียดโครงการ รวมทั้งเอกสารสำคัญเพื่อแสดงความยินยอมเพื่อเข้าโครงการวิจัย 1.3 เมื่อทางเจ้าหน้าที่เห็นชอบ ทางผู้วิจัยจึงได้จัดส่งแนวคำถามเพื่อพิจารณา 1.4 นัดหมายวันเวลาและสถานที่ในการสัมภาษณ์ <p>หมายเหตุ : เนื่องจากการสัมภาษณ์นั้นอาจได้ข้อมูลที่ไม่ครบถ้วน ทางผู้วิจัยจึงมีการติดต่อแบบไม่เป็นทางการอีกครั้ง ด้วยการโทรศัพท์สอบถาม อีเมลเพื่อขอเอกสารบางส่วนเพิ่มเติม</p> <p>2. การวิจัยเชิงเอกสาร</p> <p>ผู้วิจัยได้สืบค้นเอกสารต่างๆเกี่ยวกับโฆษณารณรงค์เลิกสูบบุหรี่ เพื่อเป็นเอกสารประกอบข้อมูลการ</p>	<p>1. การสัมภาษณ์เชิงกลุ่ม</p> <p>ผู้วิจัยได้ศึกษาจากการสัมภาษณ์ในส่วนของผู้ส่งสาร เนื่องจากการรณรงค์เลิกสูบบุหรี่นั้นไม่มีกำหนดขอบเขตของช่วงอายุ เบื้องต้นผู้วิจัยจึงได้สอบถามรายละเอียดและความสอดคล้องของช่วงอายุจากทาง สสส. เพื่อนำมาตัดสินใจเป็นเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้รับสาร โดยแบ่งเกณฑ์ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.1 ผู้สูบบุหรี่ อายุ 18-25 ปี เป็นทั้งนักสูบบุหรี่ใหม่และผู้ที่มีประวัติในการสูบบุหรี่ โดยไม่จำกัดระยะเวลาในการสูบ 1.2 ผู้ไม่สูบบุหรี่ อายุ 18-25 ปี เป็นผู้ที่ไม่มีประวัติในการสูบบุหรี่ ไม่เคยทดลองสูบ 1.3 ทั้งผู้สูบบุหรี่และผู้ไม่สูบบุหรี่ จะต้องเคยรับชมโฆษณารณรงค์เลิกสูบบุหรี่อย่างน้อย 1 โฆษณาใน 4 ตัวอย่างที่นำมา 1.4 แบ่งกลุ่มการสัมภาษณ์เป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละ

<p>สัมภาษณ์ รวมทั้งเอกสารเพื่อการวิเคราะห์ในส่วนของกลยุทธ์สาร โดยมีวิธีการดังนี้</p> <p>2.1 สืบค้นข้อมูลจากเว็บไซต์ของทาง สสส. และมูลนิธิองค์กรเพื่อการไม่สูบบุหรี่</p> <p>2.2 ส่งจดหมายแบบฟอร์มเพื่อขอเอกสารที่เกี่ยวข้องจากทางฝ่ายสื่อสารองค์กรของทาง สสส. เพื่อให้ได้เอกสารข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อการวิเคราะห์วิจัย</p>	<p>5 คน โดยคัดเลือกจากการแนะนำของบุคคลใกล้ชิดของผู้วิจัย โดยพิจารณา เพศ การศึกษา อาชีพ ภายในกลุ่ม ซึ่งบุคคลในกลุ่มจำเป็นต้องรู้จักกัน อาจไม่ถึงขั้นสนิทสนม เพื่อความเป็นกันเองในการตอบคำถาม โดยทางผู้วิจัยจะทำการส่งจดหมายยินยอมในการเข้าร่วมโครงการ และเมื่อผู้เข้าร่วมโครงการยินยอมจึงจะนัดวันเวลาและสถานที่เป็นลำดับต่อไป</p> <p>1.5 ขณะมีการสัมภาษณ์ ทางผู้วิจัยจะแนะนำงานวิจัย พร้อมทั้งมีแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลเบื้องต้นก่อนการสนทนากลุ่ม โดยใช้เวลาในการสนทนา ไม่เกิน 3 ชั่วโมง</p> <p>1.6 เมื่อสิ้นสุดการสนทนา ทางผู้วิจัยจะมีการ์ดขอบคุณและสมุดที่ระลึกเป็นของตอบแทน ซึ่งมีค่าใช้จ่ายในการสละเวลามาเข้าร่วมโครงการคนละ 500 บาท พร้อมทั้งเมื่องานวิจัยสำเร็จลุล่วง ผู้วิจัยจะทำการสรุปภาพรวมของการสนทนาในแต่ละกลุ่มเพื่อส่งให้กับผู้เข้าร่วมโครงการ</p> <p>2. การสัมภาษณ์เชิงลึก</p> <p>ทางผู้วิจัยจะทำการสัมภาษณ์เชิงลึกในส่วนของผู้ส่งสารก็ต่อเมื่อการสนทนากลุ่มนั้นเกิดการซ้ำของข้อมูลมากเกินไป โดยจะคัดเลือกบุคคลในการสัมภาษณ์จากความซ้ำซ้อนในการตอบคำถาม เพื่อเป็นการสำรองข้อมูลและเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น</p>
---	---

7.4 เกณฑ์การแยกผู้เข้าร่วมโครงการออกจากโครงการวิจัย (Exclusion Criteria)

การแยกผู้เข้าร่วมโครงการออกจากโครงการวิจัย จะสอบถามจากความสมัครใจเป็นอันดับแรก เนื่องจากอาจมีการเปิดเผยข้อมูลการสัมภาษณ์ ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาบางประการตามมา อีกทั้งผู้วิจัยจะไม่ทำการบังคับเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการ ในส่วนของผู้รับสาร ด้านประชากรที่ไม่สามารถเข้าร่วมโครงการได้ อาจเกิดจากมีภาวะโรคติดต่อกับการสูบบุหรี่ ไม่สามารถสื่อสารได้ หรือมีภาวะทางจิตใจที่อ่อนแอ ซึ่งคำถามบางประการอาจกระทบต่อความรู้สึกของผู้เข้าร่วมวิจัย

7.5 เกณฑ์การให้ผู้เข้าร่วมโครงการเลิกการศึกษาวิจัย (Discontinuation Criteria)

ผู้เข้าร่วมโครงการสามารถเลิกการศึกษาวิจัยได้ ต่อเมื่อผู้วิจัยได้อธิบายเหตุผลของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ รวมทั้งขอบเขตการศึกษาต่างๆต่อผู้เข้าร่วมโครงการ แต่ผู้เข้าร่วมโครงการไม่สะดวกใจต่อการให้สัมภาษณ์หรือการให้ข้อมูลส่วนตัวต่างๆ

7.6 สถานที่รวบรวมข้อมูล/สถานที่ทำการวิจัย

1. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) อาคารศูนย์เรียนรู้สุขภาวะ เลขที่ 99/8 ซอยงามดูพลี แขวงทุ่งมหาเมฆ เขตสาทร กรุงเทพฯ 10120 ในวันที่ 23 ธันวาคม 2556 โดยใช้เวลาสัมภาษณ์ประมาณ 60 นาที
2. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ถนนพระราม 4 เขตคลองเตย กรุงเทพฯ 10110

7.7 วิธีการรวบรวมข้อมูล: ระบุขั้นตอนและวิธีการ

ผู้วิจัยได้แบ่งวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็น 2 ส่วน คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลด้านเอกสาร และการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกในส่วนของผู้ส่งสาร และการสัมภาษณ์เชิงกลุ่มในส่วนของผู้รับสาร

การเก็บรวบรวมข้อมูลด้านเอกสาร

ผู้วิจัยได้ศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลด้านวิชาการจากแหล่งข้อมูลและสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ เช่น เอกสารทางวิชาการ บทความต่างๆ ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) แบบตัวต่อตัว เพื่อเปิดเผยสิ่งจูงใจ ความเชื่อ ทักษะคติของผู้ให้สัมภาษณ์ โดยเตรียมคำถาม และใช้การสัมภาษณ์เชิงกลุ่ม (Focus Group) ในส่วนของผู้ส่งสาร เพื่อใช้ลักษณะของความคิดเห็น ความเข้าใจของผู้รับสารที่มีต่อภาพยนตร์โฆษณาณรงค์ ด้วยลักษณะการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ โดยการกำหนดคำถามออกเป็นประเด็นให้ครอบคลุมและสอดคล้องกับเรื่องที่ทำวิจัย ก่อนเริ่มสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้แสดงถึงวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ โดยขออนุญาตในการบันทึกภาพและเสียงระหว่างการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้มีปฏิสัมพันธ์แบบต่อหน้ากับผู้ให้สัมภาษณ์เพื่อเกิดการแลกเปลี่ยน แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ โดยใช้เวลาสัมภาษณ์ประมาณ 60 นาที ส่วนของเวลานี้ขึ้นอยู่กับความร่วมมือของผู้ให้สัมภาษณ์ การสัมภาษณ์แต่ละครั้งจะทำการสัมภาษณ์จนกว่าจะไม่พบข้อสงสัยหรือไม่มีข้อมูลใหม่เกิดขึ้น ที่เรียกว่าข้อมูลอิ่มตัว (Data Saturation) จึงหยุดการสัมภาษณ์ ซึ่ง อดอง นัยวัฒน์ (2548) อธิบายว่า การอิ่มตัวของข้อมูล อาจเกิดจากข้อมูลที่รวบรวมมาได้มีลักษณะแบบแผนเป็นอย่างเดียวกัน (Emergence of Regularities) หรืออีกนัยหนึ่งคือข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้ส่วนใหญ่มีลักษณะที่ซ้อนกันในประเด็นเดียวกัน

ซึ่งการเก็บข้อมูลในส่วนของการสัมภาษณ์เชิงลึกในส่วนของผู้ส่งสารนั้น อาจเกิดการเก็บข้อมูลในครั้งแรกไม่ครบถ้วนหรือไม่เพียงพอต่อการวิเคราะห์หากลยุทธ์สาร ทำให้ต้องเกิดการสัมภาษณ์ซ้ำ ด้วยเหตุนี้เมื่อผู้ให้สัมภาษณ์เกิดสถานการณ์ไม่สะดวกต่อการพบหน้าเพื่อให้สัมภาษณ์ตัวต่อตัว ทำให้ผู้วิจัยจำเป็นต้องแก้ไขสถานการณ์ดังกล่าว โดยใช้วิธีการส่งข้อความผ่านไปยังอีเมลล์ หรือการใช้เฟสไทม์ เป็นการคุยสื่อสารออนไลน์ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสะดวกของผู้ให้สัมภาษณ์เป็นสำคัญ

ข้อมูลต่างๆจะถูกนำมาทำการบันทึกและถอดเทปรายวัน เพื่อทำการตรวจสอบข้อมูลที่ไม่ชัดเจนหรือไม่ครบถ้วน เพื่อนำไปศึกษาเพิ่มเติมในการสัมภาษณ์ครั้งต่อไป และข้อมูลที่ได้นั้น ผู้วิจัยจะนำมาถอดเทปคำต่อคำ ประโยคต่อประโยค แล้วตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลอีกครั้งด้วยการฟังเทปบันทึกเสียงซ้ำ

ผู้วิจัยได้แบ่งการเก็บข้อมูลต่างๆ มีรายละเอียดดังนี้

1. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

ข้อดีของการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยอ้างอิงจาก “การวิจัยเชิงประมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ” (ม.ป.ป.)

Wimmer and Dominick (1994)กล่าวว่า การวิจัย เชิงคุณภาพมีข้อดีหลายประการ ประการแรกช่วยให้นักวิจัยได้มองเห็นพฤติกรรม (ของสิ่งที่ศึกษา) ในสภาพที่เป็นธรรมชาติ โดยไม่มี สิ่งปรุงแต่ง (แปดกปลอม) ซึ่งบางครั้งอาจจะมีอยู่ในการวิจัยเชิงทดลองหรือการวิจัยเชิงสำรวจ นอกจากนี้เทคนิคการวิจัยเชิงคุณภาพยังช่วยให้นักวิจัยเข้าใจปรากฏการณ์ที่ตนศึกษาอย่างลึกซึ้ง โดยเฉพาะ ปรากฏการณ์ที่ยังไม่มีผู้ใดศึกษามาก่อน ประการสุดท้าย วิธีการเชิง คุณภาพยังยืดหยุ่นและอำนวยการให้นักวิจัยศึกษาเรื่องใหม่ๆ ซึ่งถ้าใช้แบบสอบถามเราอาจจะไม่ได้ข้อมูลที่เรานึกไม่ได้ถาม แต่ผู้ที่ใช้วิธีสังเกตหรือสนทนากลุ่มอาจได้เนื้อหาหรือประเด็นที่นึกไม่ได้คาดคิดไว้ก่อนที่จะศึกษา

ข้อจำกัดของการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยอ้างอิงจาก “การวิจัยเชิงประมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ” (ม.ป.ป.)

1. ขนาดตัวอย่างโดยทั่วไปมักจะเล็ก (บางครั้งก็มีคนเดียว) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงไม่สามารถสรุปข้อมูลไปกว้างกว่ากลุ่มตัวอย่างได้

2. เนื่องจากผู้สังเกตจะอธิบายเหตุการณ์เฉพาะ (Unique events) และผู้ที่ใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพต้องเข้าไปใกล้ชิดผู้ให้ข้อมูลจนกระทั่งอาจเสียความเป็นปรนัยในการรวบรวมข้อมูล

3. ถ้าไม่ได้วางแผนดำเนินงานวิจัยเชิงคุณภาพด้วยความรอบคอบ อาจจะไม่บังเกิดผลที่เป็นประโยชน์ได้ ทั้งนี้เพราะการวิจัยเชิงคุณภาพ ดูเหมือนจะง่ายต่อการปฏิบัติ แต่จำเป็นต้องวางแผนให้ละเอียดรอบคอบ เพื่อเป็นหลักประกันว่าจะเน้นหรือให้ความสำคัญกับประเด็นหลัก

โดยก่อนหน้านี้มีงานวิจัยที่ศึกษาผู้ส่งสาร โดยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณและวิธีวิจัยเชิงสำรวจ ซึ่งอยู่ในช่วงระยะเวลา 5-6 ปีที่ผ่านมา เป็นเรื่องของ “การประเมินผลโฆษณาส่งเสริมสังคมในการรณรงค์เรื่องควันบุหรี่มือสองของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ของ ฐิติกานต์ รุจิรัชกร (2550) ซึ่งการศึกษาโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกในส่วนของผู้ส่งสารโฆษณารณรงค์ทางโทรทัศน์ กรณีเลิกสูบบุหรี่ ในระยะเวลาใกล้เคียงกันไม่พบข้อมูลดังกล่าว (“ฐานข้อมูล ThaiLIS”, 2556) ซึ่งอาจจะมีการสัมภาษณ์เชิงลึกในส่วนของผู้ส่งสารในการสื่อสารเชิงสุขภาพเรื่องอื่นๆแทน

8. ข้อพิจารณาด้านจริยธรรม (Ethical Consideration)

8.1 ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นกับผู้เข้าร่วม โครงการ

การเก็บข้อมูลแต่ละครั้ง จะมีการนำการสัมภาษณ์ดังกล่าวไปวิเคราะห์ภาพและเสียงขณะที่มีการสนทนาเพื่อเป็นการวิเคราะห์ในงานวิจัย ผู้วิจัยอาจตีความหรือวิเคราะห์ภาพนั้นแตกต่างจากความคิดและการกระทำหรือเจตนาของผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย จึงอาจก่อให้เกิดความเข้าใจผิด หรือข้อผิดพลาด ทางผู้วิจัย จะทำการปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยเพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้เข้าร่วมโครงการ โดยจะให้เกิดความผิดพลาดน้อยที่สุด หรือไม่เกิดขึ้นเลย โดยผู้เข้าร่วมโครงการสามารถขอคู่มือการเก็บข้อมูลดังกล่าวจากผู้วิจัยได้เมื่องานวิจัยเสร็จสิ้นลง และเมื่อเข้าขั้นตอนสัมภาษณ์ อาจมีคำถามบางประการที่กระทบกระเทือนต่อความรู้สึกของผู้เข้าร่วมโครงการ ผู้เข้าร่วมโครงการอาจหยุดการสนทนากะทันหัน ผู้วิจัยจะไม่มีสิทธิ์ในการบังคับให้อยู่ต่อ หรือกระทำการเหนี่ยวรั้งไว้เพื่อให้เกิดความกระทบกระเทือนจิตใจ แต่ผู้วิจัยจะดำเนินการวิจัยต่อไปแม้ผู้เข้าร่วมโครงการจะไม่ครบตามกำหนดก็ตาม

เมื่อมีการเก็บข้อมูลหรือการบันทึกภาพ เสียงในแต่ละครั้ง ผู้วิจัยจะทำเอกสารป้องกันความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นต่อผู้เข้าร่วมโครงการ โดยผู้วิจัยได้จัดทำเป็นหนังสือยื่นต่อมหาวิทยาลัยกรุงเทพ ในเรื่องของการพิจารณาจริยธรรม เพื่อปกป้องข้อมูลของผู้เข้าร่วมโครงการและผู้วิจัย

8.2 วิธีการป้องกันและแก้ไข กรณีเกิดปัญหากับผู้เข้าร่วมโครงการ

ผู้วิจัยจะเก็บความลับและข้อมูลต่างๆของผู้เข้าร่วมโครงการ เพียงเพื่อใช้ในการวิจัยเรื่อง กลยุทธ์ สารและการตีความของผู้รับสารต่อภาพยนตร์โฆษณา ณรงค์เลิศบุหรืทางโทรทัศน์เท่านั้น โดยจะไม่เผยแพร่คำตอบหรือวิดีโอการสนทนา รวมทั้งการบันทึกเสียงใดๆต่อสาธารณชน เพื่อที่จะก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้เข้าร่วมโครงการ โดยมีการรักษาสิทธิของผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยดังนี้

1. เมื่อผู้เข้าร่วมโครงการ ไม่เห็นชอบด้วยคำถามหรือประเด็นในการสัมภาษณ์
2. เมื่อผู้เข้าร่วมโครงการ รู้สึกว่าถูกกดดันต่อคำถาม หรืออยู่ในสภาวะการบีบบังคับจากผู้วิจัย
3. เมื่อผู้วิจัยเปิดเผยข้อมูลต่างๆต่อสาธารณะ ที่นอกเหนือจากงานวิจัย

8.3 ค่าตอบแทน ชดเชยดูแลรักษาต่างๆ แก่ผู้เข้าร่วมโครงการ

1. ค่าตอบแทนเล็กน้อยสำหรับเจ้าหน้าที่ผู้ให้ข้อมูล อาจเป็นสิ่งของเล็กน้อยหรือเงินเป็นค่าตอบแทน รวมทั้งจัดทำบทความวิจัยที่เสร็จสมบูรณ์ตอบกลับไปให้เป็นข้อมูลวิจัย
2. สำหรับประชากรกลุ่มตัวอย่าง เพื่อทำสนทนากลุ่มจะมีค่าตอบแทนเป็นจำนวนเงินเล็กน้อยเป็นค่าเดินทางและค่าเสียเวลา

9. แหล่งทุนที่ได้รับจำนวนเงินทุนสนับสนุน และระยะเวลาการทำวิจัย(ถ้ามี)

ไม่มี

ลงชื่อ.....

(.....)

หัวหน้าโครงการ

* เกณฑ์การคัดเลือกผู้เข้าร่วมโครงการเข้าโครงการวิจัย (Inclusion Criteria) บ่งบอกลักษณะของประชากรที่สามารถเข้าร่วมการศึกษาได้ นั่นคือ หากประชากรมีลักษณะเข้าได้ตามเกณฑ์การคัดเลือกอาสาสมัครเข้าร่วมโครงการ ผู้วิจัยจะต้องเลือกประชากรคนนั้นเข้าเป็นอาสาสมัคร

** เกณฑ์การแยกผู้เข้าร่วมโครงการออกจากโครงการ (Exclusion criteria) เป็นการอธิบายลักษณะของประชากรที่ไม่สามารถเข้าร่วมการวิจัยได้ เช่น หญิงตั้งครรภ์ หรือ มีประวัติแพ้ยาที่กำลังจะทำการศึกษา หรือ ไม่สามารถอ่านออกเขียนได้ (กรณีที่เกี่ยวข้องข้อมูลด้วยแบบสอบถาม) หรือ ไม่สามารถพูดภาษาไทยได้ (กรณีที่สัมภาษณ์ด้วยภาษาไทย) เป็นต้น

***เกณฑ์การให้ผู้เข้าร่วมโครงการเลิกจากการศึกษาวิจัย (Discontinuation criteria) เกณฑ์ให้อาสาสมัครเลิกจากการศึกษา เป็นการระบุเหตุการณ์ หรือกรณีที่อาจทำให้อาสาสมัครคนใดคนหนึ่งต้องเลิกจากการศึกษา เช่น อาสาสมัครมีอาการแพ้สารที่นำมาทดลอง หรืออาสาสมัครไม่สามารถปฏิบัติตามคำแนะนำของผู้วิจัยได้ หรืออาสาสมัครมีความประสงค์จะออกจากโครงการวิจัย เป็นต้น

หมายเหตุ: หัวข้อใดไม่มีรายละเอียดให้พิมพ์หัวข้อนั้น แล้วจึงระบุว่า “ไม่มี”